

ΒΑΣΙΚΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Η έρευνα του Δικτύου EU Kids Online

- Η έκθεση αυτή παρουσιάζει τα αρχικά ευρήματα από μια **πρότυπη έρευνα** που σχεδιάστηκε και πραγματοποιήθηκε από το δίκτυο EU Kids Online σύμφωνα με τα πιο αξιόπιστα κριτήρια. Χρηματοδοτήθηκε από το κοινοτικό πρόγραμμα Safer Internet με σκοπό να εμπλουτίσει τη διαθέσιμη βάση δεδομένων που στοχεύουν στη χάραξη πολιτικών σχετικά με την ασφάλεια στο Διαδίκτυο.
- Ένα τυχαία επιλεγμένο δείγμα **25, 142 παιδιών** ηλικίας 9-16 ετών που χρησιμοποιούν το διαδίκτυο, καθώς επίσης και ένας από τους 2 γονείς/κηδεμόνες τους, συμμετείχαν στην έρευνα που έγινε μέσω συνεντεύξεων (Ανοιξη/ Καλοκαίρι 2010) σε 25 Ευρωπαϊκές χώρες.
- Η έρευνα περιελάμβανε ερωτήσεις σχετικά με τους παρακάτω **διαδικτυακούς κινδύνους**: πορνογραφία, εκφοβισμός (bullying), λήψη μηνυμάτων σεξουαλικού περιεχομένου, επαφή με ανθρώπους που τα παιδιά δε γνωρίζουν από κοντά, δια ζώσης συναντήσεις με ανθρώπους που τα παιδιά δε γνωρίζουν από κοντά, εν δυνάμει ζημιογόνο υλικό (δημιουργημένο από τους χρήστες) και παράνομη χρήση προσωπικών δεδομένων.
- Στην έκθεση αυτή, ο όρος “**παιδιά**” αναφέρεται σε **παιδιά-χρήστες του διαδικτύου ηλικίας 9-16 ετών σε όλη την Ευρώπη**. Με τον όρο “**χρήσεις του διαδικτύου**” προσδιορίζονται οποιοσδήποτε ηλεκτρονικές συσκευές με σύνδεση στο διαδίκτυο

χρησιμοποιούν τα παιδιά και οποιοσδήποτε χώρος όπου συνδέονται.

Το ευρύτερο πλαίσιο της χρήσης του διαδικτύου από τα παιδιά

- Η χρήση του διαδικτύου είναι **απόλυτα ενσωματωμένη στην καθημερινότητα των παιδιών**: το 93% των παιδιών 9-16 ετών χρησιμοποιούν το διαδίκτυο τουλάχιστον μια φορά την εβδομάδα (το 60% συνδέονται καθημερινά ή σχεδόν καθημερινά).
- Τα παιδιά αρχίζουν να χρησιμοποιούν το διαδίκτυο σε όλο και μικρότερες ηλικίες - κατά μέσο όρο η χρήση του διαδικτύου για πρώτη φορά στη Σουηδία και τη Δανία είναι η ηλικία των 7 ετών και των 8 σε κάποιες άλλες Βόρειες χώρες. Εξετάζοντας όλες τις χώρες, το ένα τρίτο των παιδιών ηλικίας 9-10 ετών χρησιμοποιούν το διαδίκτυο καθημερινά, ενώ για τα παιδιά ηλικίας 15-16 ετών, αυτό ισχύει σε ποσοστό 80%.
- Ο πιο δημοφιλής χώρος πρόσβασης στο διαδίκτυο είναι το σπίτι (87%), και αμέσως μετά το σχολείο (63%). Βέβαια η πρόσβαση στο διαδίκτυο ποικίλει – 49% το χρησιμοποιούν μέσα στο υπνοδωμάτιό τους και το 33% μέσω κινητού τηλεφώνου ή μέσω άλλης συσκευής παλάμης. Η πρόσβαση μέσω συσκευής παλάμης ξεπερνάει το ένα στα πέντε παιδιά στη Νορβηγία, το Ηνωμένο Βασίλειο, Ιρλανδία και τη Σουηδία. Η Κύπρος βρίσκεται στις πρώτες θέσεις στην Ευρώπη όσον αφορά τη χρήση του κινητού τηλεφώνου για πρόσβαση στο διαδίκτυο (39%) και την

πρόσβαση από το υπνοδωμάτιο (62%).

- Τα παιδιά δραστηριοποιούνται σε μια σειρά από διαφορετικές και εν δυνάμει ωφέλιμες δραστηριότητες: όσα είναι 9-16 ετών χρησιμοποιούν το διαδίκτυο για σχολικές εργασίες (85%), παίζουν παιχνίδια (83%), παρακολουθούν μουσικά βίντεο (video clips) (76%) και επικοινωνούν με άμεσα μηνύματα (62%). Λιγότερα από αυτά αναρτούν φωτογραφίες (39%) ή μηνύματα (31%) για να τις μοιραστούν με άλλους, χρησιμοποιούν διαδικτυακή κάμερα (webcam) (31%), και ιστοσελίδες ανταλλαγής αρχείων (16%) ή blog (11%).
- Το 59% των παιδιών ηλικίας 9-16 ετών έχουν προφίλ σε πλατφόρμα κοινωνικής δικτύωσης – ενώ αυτό ισχύει για το 26% των παιδιών μεταξύ 9-10, για το 49% των παιδιών 11-12 ετών, το 73% όσων είναι 13-14 ετών και το 82% όσων είναι 15-16 ετών. Η κοινωνική δικτύωση είναι πιο δημοφιλής στην Ολλανδία (80%), τη Λιθουανία (76%) την Δανία (75%), και λιγότερο δημοφιλής στη Ρουμανία (46%), την Τουρκία (49%) και την Γερμανία (51%). Η Κύπρος βρίσκεται

στη πέμπτη θέση στην Ευρώπη με το ποσοστό της να ανέρχεται στο 73%.

- Ανάμεσα σε όσους έχουν προφίλ σε πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης, το 26% έχει δημόσιο προφίλ (ανοικτό) – και αυτό συμβαίνει κυρίως στην Ουγγαρία (55%), την Τουρκία (46%) και τη Ρουμανία (44%) Το 29% έχει περισσότερες από 100 επαφές, ενώ πολλοί έχουν λιγότερες.
- Μεταξύ των χρηστών των σελίδων κοινωνικής δικτύωσης, το 43% διατηρούν το προφίλ τους προσωπικό, έτσι ώστε μόνο οι φίλοι τους να μπορούν να το δουν. Επιπλέον ένα 28% αναφέρουν ότι το προφίλ τους είναι εν μέρει προσωπικό, ώστε οι φίλοι των φίλων τους και των δικτύων να μπορούν να το δουν. Συγκεκριμένα, το 26% αναφέρουν ότι το προφίλ τους είναι δημόσιο, έτσι ώστε ο καθένας μπορεί να το δει. Στην Κύπρο, το ποσοστό των παιδιών των οποίων δηλώνουν τη πραγματική τους διεύθυνση ή τηλέφωνο είναι το χαμηλότερο στην Ευρώπη (6%). Επίσης, η πρακτική του να βάζουν ψεύτικη ηλικία στο προφίλ τους φέρνει την Κύπρο στην τρίτη θέση στην Ευρώπη.

Πίνακας 1: Τί είδους πληροφορίες έχουν τα παιδιά στο προφίλ τους στην ιστοσελίδα κοινωνικής δικτύωσης;

	% SNS profile is public	% Address or phone number	% Shows incorrect age	Average from 6 identifying features
AT	20	15	14	2.7
BE	28	13	21	2.9
BG	32	10	10	2.3
CY	29	6	23	2.4
CZ	35	20	13	2.7
DE	23	12	9	2.6
DK	22	13	25	2.8
EE	30	27	20	2.7
EL	37	12	19	2.2
ES	14	10	27	2.4
FI	29	7	14	2.4
FR	21	8	18	2.6
HU	55	31	2	3.5
IE	12	8	24	2.4
IT	35	16	20	2.7
LT	31	35	9	2.8
NL	19	16	6	3.1
NO	21	16	17	2.8
PL	39	22	3	3.4
PT	25	7	25	2.1
RO	44	21	12	2.2
SE	33	9	19	2.6
SI	24	16	21	2.7
TR	46	22	18	2.8
UK	11	7	21	2.8
ALL	28	14	16	2.8

QC317: Το προφίλ σου είναι ρυθμισμένο ως...; Δημόσιο, ιδιωτικό, μερικώς ιδιωτικό QC318a-f: Ποιο είδος πληροφορίας που εμφανίζεται σε αυτή την κάρτα περιλαμβάνεται στο προφίλ σου; (Ερώτηση πολλαπλής επιλογής) Τα χαρακτηριστικά για τα οποία τέθηκαν ερωτήσεις, και παρουσιάζονται στην τελευταία στήλη: φωτογραφία που δείχνει ευκρινώς το πρόσωπο σου, το επίθετό σου, η διεύθυνσή σου, ο αριθμός τηλεφώνου σου, το σχολείο σου, η ακριβής ηλικία σου.

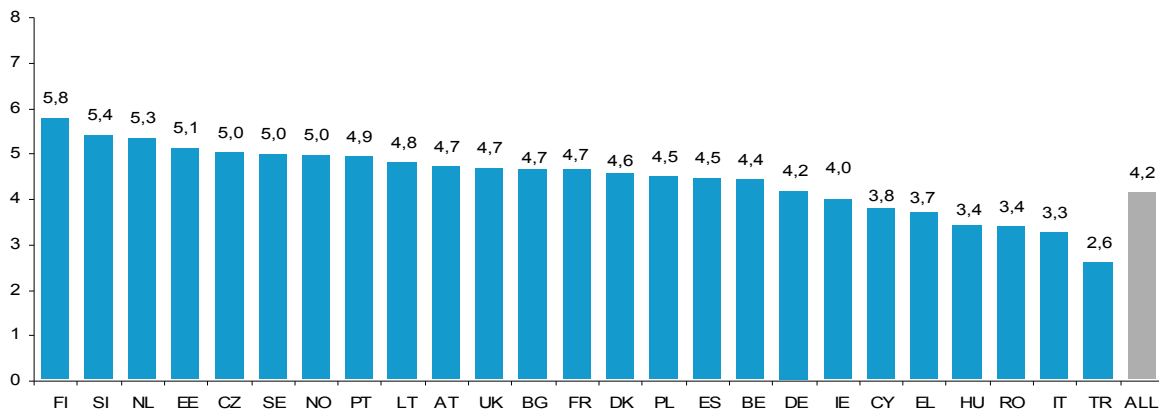
Δεδομένα: Όλα τα παιδιά που έχουν προφίλ σε πλατφόρμα κοινωνικής δικτύωσης

Ψηφιακός αλφαριθμητισμός

- Είναι πιθανό ότι η **περισσότερη χρήση βελτιώνει τον ψηφιακό αλφαριθμητισμό και τις ικανότητες ασφαλούς πλοήγησης**. Το ένα τρίτο των παιδιών ηλικίας 9-16 ετών (36%) αναφέρει ότι είναι “απολύτως αληθές” ότι “γνωρίζω περισσότερα από τους γονείς μου για το διαδίκτυο“, το ένα τρίτο επίσης (31%) αναφέρει ότι αυτό “αληθεύει σχετικά”, και το ένα τρίτο που απομένει (33%) αναφέρει ότι αυτό “δεν αληθεύει”.

- Τα νεαρότερα παιδιά υστερούν σε **ικανότητες και αυτοπροστασία**. Τα περισσότερα παιδιά ηλικίας 11-16 ετών όμως μπορούν να εμποδίσουν τη λήψη μηνυμάτων από όσους δεν επιθυμούν να επικοινωνούν μαζί τους (64%) ή μπορούν να βρουν οδηγίες στο διαδίκτυο για ασφαλή πλοήγηση (64%). Περίπου τα μισά παιδιά μπορούν να αλλάξουν τις ρυθμίσεις ιδιωτικότητας σε κάποιο προφίλ κοινωνικής δικτύωσης (56%) να συγκρίνουν την ποιότητα ανάμεσα σε διαφορετικές ιστοσελίδες (56%) ή να εμποδίσουν την ανεπιθύμητη αλληλογραφία (spam) (51%).

Διάγραμμα 1: Ο ψηφιακός αλφαριθμητισμός και οι δυνατότητες αυτοπροστασίας των παιδιών, ανά χώρα (ηλικία 11+)

Ευρήματα σχετικά με κινδύνους και την ενδεχόμενη βλάβη

Κατά τις αναφορές των παιδιών, η αντιμετώπιση κάποιου κινδύνου δεν καταλήγει συχνά σε κάτι κακό (δηλ. σε τραύμα).. Τα παιδιά που χρησιμοποιούν το διαδίκτυο ρωτήθηκαν αν έχουν ποτέ αντιμετωπίσει κάποιον διαδικτυακό κίνδυνο, και στη συνέχεια αν ενοχλήθηκαν από αυτό που αντιμετώπισαν, όπου ο όρος “ενοχλήθηκαν” εξηγήθηκε σαν κάτι “που σε έκανε να αισθανθεί άβολα, σε αναστάτωσε ή σε έκανε να νιώσεις ότι δεν έπρεπε να το έχεις δει”. Τα ευρήματα διαφέρουν από παιδί σε παιδί (π.χ. ηλικία, γένος), από χώρα σε χώρα, και από κίνδυνο σε κίνδυνο, επομένως

οποιαδήποτε γενίκευση θα πρέπει να γίνει με ιδιαίτερη προσοχή.

- **12% των παιδιών ηλικίας 9-16 ετών στην Ευρώπη λένε ότι έχουν ενοχληθεί ή αναστατωθεί από κάτι που είδαν στο διαδίκτυο.** Αυτό συμπεριλαμβάνει το 9% των παιδιών ηλικίας 9-10 ετών. Πάρα ταύτα, τα περισσότερα παιδιά αναφέρουν ότι **δεν έχουν ενοχληθεί ή αναστατωθεί από κάτι όσο διάστημα χρησιμοποιούν το ίντερνετ.**
- Οι κίνδυνοι που βιώνουν τα παιδιά δεν είναι αναγκαστικά επιβλαβείς ή ενοχλητικοί. Για παράδειγμα, **το να δουν και να λάβουν σεξουαλικά μηνύματα στο διαδίκτυο** τα αντιμετώπισαν ένα στα οκτώ παιδιά, αλλά γενικά δεν τα βίωσαν ως

ενοχλητικά, εκτός από μερικά παιδιά

- **Εν αντιθέσει, ο εκφοβισμός και η λήψη προσβλητικών ή επιζήμιων μηνυμάτων είναι ο λιγότερο συχνός κίνδυνος αλλά και αυτός που είναι πιο πιθανό να αναστατώσει τα παιδιά.**
- **1 στα 12 παιδιά έχουν συναντήσει διαζώσης κάποιον που γνωρίζουν μόνο μέσω διαδικτύου αλλά αυτό σπάνια κατέληξε σε επιζήμια εμπειρία.**
- Τα αγόρια και κυρίως οι έφηβοι, εκτίθενται σε μεγαλύτερο βαθμό σε διαδικτυακές εικόνες σεξουαλικής φύσης, ενώ τα κορίτσια της ίδιας ηλικίας είναι σχετικά πιθανότερο να λάβουν προσβλητικά ή επώδυνα μηνύματα. **Εν τούτοις, τα κορίτσια είναι εν γένει πιθανότερο να αναστατωθούν από τους κινδύνους που αντιμετωπίζουν.**
- Εξετάζοντας τους κινδύνους που συμπεριλαμβάνονται στη έρευνα αυτή (όπως περιγράφονται λεπτομερώς αμέσως μετά), **μια μειοψηφία παιδιών ηλικίας 9-16 ετών στην Ευρώπη -το 41% συνολικά- έχει αντιμετωπίσει ένα ή περισσότερα από αυτά τα είδη κινδύνων.** Τους περισσότερους από αυτούς τους κινδύνους έχουν αντιμετωπίσει λιγότερα από το 25% των παιδιών -όπως περιγράφεται από συγκεκριμένα ευρήματα. Στην Κύπρο ένα πολύ μεγάλο ποσοστό (63%) παιδιών ανέφεραν ότι υπάρχουν πράγματα στο διαδίκτυο τα οποία ενοχλούν τους συνομήλικους τους ενώ για τον εαυτό τους μόνο το 9% δήλωσε ότι ενοχλήθηκε από το περιεχόμενο αυτό.
- **Η επαφή με όλους τους διαδικτυακούς κινδύνους αυξάνεται με την ηλικία:** το 14% των παιδιών ηλικίας 9-10 ετών έχουν αντιμετωπίσει έναν ή περισσότερους από αυτούς τους κινδύνους, ενώ το ποσοστό αυξάνεται σε 33% των παιδιών ηλικίας 11-12 ετών, σε 49% των παιδιών ηλικίας 13-

τα οποία εκτέθηκαν σε αυτά.

14 ετών και στο 63% των παιδιών ηλικίας 15-16 ετών.

Πορνογραφικό Υλικό

- **Το 14% των παιδιών 9-16 ετών έχουν δει τους τελευταίους 12 μήνες στο διαδίκτυο εικόνες που “ήταν εμφανώς σεξουαλικές -για παράδειγμα, με αναπαραστάσεις γυμνών ανθρώπων ή ανθρώπων που κάνουν σεξ”.**
- Από όσα παιδιά έχουν δει σεξουαλικής φύσης περιεχόμενο ή πορνογραφικές εικόνες στο διαδίκτυο, ένα στα τρία ενοχλήθηκαν από αυτή την εμπειρία και από αυτά, τα μισά (δηλ. το ένα έκτο από όσα παιδιά έχουν εκτεθεί σε σεξουαλικού περιεχομένου εικόνες (ή περίπου το 2% όλων αυτών των παιδιών) αναστατώθηκαν σχετικά από αυτό που είδαν.
- Η επαφή με εικόνες σεξουαλικού περιεχομένου στο διαδίκτυο είναι από τα πιο πιθανά περιστατικά για να συμβούν αλλά σε πολύ λίγες περιπτώσεις έχουν αναφερθεί ως τραυματικές εμπειρίες από τα παιδιά που έχουν εκτεθεί σε αυτές.
- **Εξετάζοντας όλα τα Μέσα, το 23% των παιδιών έχουν δει σεξουαλικής φύσης ή πορνογραφικό υλικό τους τελευταίους 12 μήνες -με το διαδίκτυο να είναι εξίσου δημοφιλής πηγή πορνογραφικού υλικού όσο η τηλεόραση, οι ταινίες και το βίντεο.**
- Οι μεγαλύτεροι έφηβοι είναι τέσσερις φορές πιο πιθανό να έχουν δει πορνογραφικό υλικό στο διαδίκτυο ή σε άλλο Μέσο από τα νεαρότερα παιδιά, και μάλιστα το υλικό που έχουν δει είναι πιο σκληρό. Παρ’ όλα αυτά, **τα νεαρότερα παιδιά ενοχλήθηκαν ή αναστατώθηκαν περισσότερο από το σεξουαλικό υλικό που είδαν από τους εφήβους.**

- Το 53% όσων ενοχλήθηκαν από τις εικόνες σεξουαλικού περιεχομένου που είδαν στο διαδίκτυο, το ανέφεραν σε κάποιον την τελευταία φορά που συνέβη αυτό – 33% το είπαν σε κάποιο φίλο και το 25% το είπαν σε κάποιο γονέα. Μετά από αυτό, το 25% απλώς σταμάτησε να χρησιμοποιεί για κάποιο διάστημα το διαδίκτυο ενώ κάποια παιδιά άλλαξαν τις ρυθμίσεις φιλτραρίσματος ιστοσελίδων ή τις ρυθμίσεις των επαφών τους.

Εκφοβισμός

- Όσον αφορά τον εκφοβισμό / εξύβριση στο διαδίκτυο, 6% των παιδιών ηλικίας 9-16 ετών έχουν λάβει προσβλητικά ή επιζήμια/επιβλαβή μηνύματα και το 3% έχει στείλει παρόμοια μηνύματα σε άλλους (bullying). Περισσότερα από τα μισά παιδιά που έχουν λάβει τέτοιου είδους μηνύματα αναστατώθηκαν σχετικά.
- Εφόσον το 19% έχει λάβει εξυβριστικά μηνύματα στο διαδίκτυο ή και δια ζώσης (6%), και εφόσον το 12% ή και δια ζώσης (3%), έχει διαπράξει αυτή την ενέργεια κατά τη διάρκεια του περασμένου έτους, φαίνεται ότι τα περιστατικά εξύβρισης ή εκφοβισμού (bullying) συμβαίνουν περισσότερο στις δια ζώσης συναναστροφές παρά μέσω διαδικτύου.
- Τα περισσότερα παιδιά που έχουν λάβει προσβλητικά ή επιζήμια μηνύματα ζήτησαν βοήθεια: το ένα πέμπτο δεν το ανέφερε σε κανένα. Επίσης, σχεδόν τα μισά παιδιά αξιοποίησαν διαδικτυακούς τρόπους για την αντιμετώπιση της ενέργειας αυτής -σβήνοντας τα επιζήμια μηνύματα ή εμποδίζοντας την επικοινωνία του άλλου ατόμου μαζί τους. Αυτή η τελευταία ενέργεια

θεωρήθηκε αποτελεσματική από τα ίδια τα παιδιά.

Μηνύματα σεξουαλικού περιεχομένου - Sexting

- Το 15% των παιδιών 11-16 ετών έχουν ανταλλάξει με συνομήλικούς τους “μηνύματα σεξουαλικού περιεχομένου ή εικόνες... [γνωρίζοντας ότι] έχουν συζητήσει για σεξ ή έχουν στείλει εικόνες γυμνών ανθρώπων ή που κάνουν σεξ”, και το 3% λέει ότι έχει στείλει ή αναρτήσει σχετικά μηνύματα.
- Από όσους έχουν λάβει τέτοια μηνύματα, σχεδόν το ένα τέταρτο αναφέρει ότι έχει ενοχληθεί από αυτό. Επιπλέον, από αυτούς που αναφέρουν ότι έχουν ενοχληθεί, σχεδόν οι μισοί αναστατώθηκαν σχετικά. Επομένως, το ένα όγδοο από όσους έχουν λάβει τέτοια μηνύματα, ή σχεδόν το 2% από όλα αυτά τα παιδιά, έχουν αναστατωθεί από αυτή την εμπειρία.
- Από όσα παιδιά ενοχλήθηκαν από τη λήψη σεξουαλικών μηνυμάτων (‘sexting’), το ένα τρίτο περίπου διέγραψε τα ανεπιθύμητα μηνύματα (38%) ή/και μπλόκαρε το πρόσωπο που τα έστειλε (40%). Στις περισσότερες περιπτώσεις, το παιδί είπε ότι η κίνηση αυτή το βοήθησε στην αντιμετώπιση της κατάστασης. Περισσότερα λοιπόν παιδιά θα μπορούσαν να ενθαρρυνθούν να αξιοποιήσουν παρόμοιες επικοινωνιακές τακτικές αντιμετώπισης [των κινδύνων].

Συνάντηση από κοντά ατόμων που γνώρισαν μόνο μέσω διαδικτύου

- Οι πιο διαδεδομένοι διαδικτυακοί κίνδυνοι όπως αυτοί αναφέρονται από τα ίδια τα παιδιά είναι η επαφή με

ανθρώπους που δε γνωρίζουν από. Το 30% των παιδιών ηλικίας 9-16 που χρησιμοποιούν το διαδίκτυο στην Ευρώπη, έχουν στο παρελθόν επικοινωνήσει με κάποιον που δε γνώριζαν από κοντά· μια δραστηριότητα που μπορεί να θεωρηθεί επικίνδυνη αλλά μπορεί να είναι διασκεδαστική.

- Το να συναντήσουν από κοντά ένα άτομο που γνώρισαν στο διαδίκτυο, είναι σπάνιο. Το 9% των παιδιών έχουν συναντήσει από κοντά κάποιον που γνώριζαν μόνο μέσω διαδικτύου κατά τη διάρκεια του προηγούμενου έτους. Το 1% όλων των παιδιών (ή ένα στα εννιά από αυτά που είχαν τέτοια συνάντηση) ενοχλήθηκαν από αυτού του είδους την εμπειρία.
- Παρά το ότι τα παιδιά 9-10 ετών αντιπροσωπεύουν το μικρότερο ποσοστό όσων έχουν συναντήσει κάποιον που γνώρισαν μέσω διαδικτύου, είναι εκείνα που ενοχλήθηκαν περισσότερο από την εμπειρία αυτή (31% όσων πραγματοποίησαν τέτοια συνάντηση).

Άλλοι κίνδυνοι

- Ο δεύτερος συχνότερος κίνδυνος του διαδικτύου είναι η έκθεση σε ζημιογόνο υλικό δημιουργημένο από χρήστες. Το 21% των παιδιών 11-16 ετών έχουν εκτεθεί σε έναν ή παραπάνω τύπους εν δυνάμει επιζήμιου/επιβλαβούς υλικού (δημιουργημένου από χρήστες): περιεχόμενο μίσους (12%), περιεχόμενο υπέρ της ανορεξίας (10%), περιεχόμενο αυτοτραυματισμού (7%), για τη χρήση ναρκωτικών (7%), και για αυτοκτονίες (5%).
- Το 9% των παιδιών ηλικίας 11-16 ετών έπεσαν θύματα παράνομης χρήσης των προσωπικών τους

δεδομένων – παραβίαση του κωδικού του παιδιού (7%) ή των προσωπικών του δεδομένων (4%), ή τέλος, έπεσαν θύματα οικονομικής απάτης (1%).

- Το 30% των παιδιών ηλικίας 11-16 ετών αναφέρει μια ή περισσότερες εμπειρίες συνδυασμένες με ιδιαίτερα εντατική χρήση του διαδικτύου “σχετικά συχνά” ή “πολύ συχνά” (π.χ. αδιαφορία για φίλους, για τις σχολικές εργασίες ή έλλειψη ύπνου).

Διαφορές μεταξύ χωρών

- Πραγματοποιώντας συγκριτική ανάλυση μεταξύ χωρών, διαπιστώθηκε ότι οι εμπειρίες με έναν από τους παραπάνω διαδικτυακούς κινδύνους αφορούν σχεδόν τα 6 στα 10 παιδιά στην Εσθονία, τη Λιθουανία, την Τσεχία και τη Σουηδία. Τα μικρότερα ποσοστά στην Ευρώπη εντοπίστηκαν στην Τουρκία, την Πορτογαλία και την Ιταλία.
- Ενώ στη Δανία (28%), την Εσθονία (25%), τη Ρουμανία και τη Σουηδία (και στις δυο περιπτώσεις το 23%) προέκυψε από τις αναφορές ότι τα παιδιά είχαν ενοχληθεί ή αναστατωθεί από κάτι που είδαν στο διαδίκτυο, στην Ιταλία το ποσοστό αυτό πέφτει στα (6%), την Πορτογαλία (7%) και τη Γερμανία (8%).
- Όσο περισσότερο χρησιμοποιούν καθημερινά το διαδίκτυο τα παιδιά σε μια χώρα, τόσο πιθανότερο είναι να έχουν αντιμετωπίσει έναν ή περισσότερους από τους παραπάνω κινδύνους. Πάρα ταύτα η πιο εντατική χρήση προσφέρει περισσότερες ευκαιρίες και αναμφίβολα έχει περισσότερα οφέλη.
- Το μεγαλύτερο εύρος των διαδικτυακών δραστηριοτήτων έχει αναφερθεί από τα παιδιά στην Εσθονία, τη Λιθουανία και την Τσεχία

ενώ το μικρότερο στην Τουρκία και την Ιρλανδία. Με άλλα λόγια, η χρήση του διαδικτύου ενέχει εξίσου κινδύνους και προσφέρει ευκαιρίες, και τα όρια ανάμεσα στα δυο δεν είναι ευδιάκριτα.

Γονική Ενημέρωση

- **Οι γονείς των παιδιών που ανέφεραν ότι αντιμετώπισαν κάποιον από αυτούς τους κινδύνους συνήθως δεν έχουν επίγνωση του γεγονότος.**
- Σε γενικές γραμμές πάντως, το 40% των γονέων των οποίων το παιδί έχει δει εικόνες σεξουαλικού περιεχομένου στο διαδίκτυο, λένε ότι το παιδί τους δεν έχει δει ποτέ τέτοιες εικόνες. Το 56% των γονιών των οποίων το παιδί έχει λάβει προσβλητικά ή επιζήμια/επιβλαβή μηνύματα στο διαδίκτυο, λένε ότι το παιδί τους δεν έχει λάβει ποτέ τέτοιο μήνυμα.
- Το 52% των γονιών των οποίων το παιδί έχει λάβει μηνύματα σεξουαλικού περιεχομένου, λένε ότι το παιδί τους δεν έχει λάβει ποτέ παρόμοια μηνύματα. Το 61% των γονιών των οποίων το παιδί συνάντησε δια ζώσης κάποιον που ήξερε μόνο μέσω διαδικτύου, λένε ότι το παιδί τους δεν είχε ποτέ τέτοια εμπειρία.
- Παρά το ότι τα περιστατικά με κινδύνους επηρεάζουν για κάθε περίπτωση μόνο τη μειοψηφία των παιδιών, **το γεγονός ότι οι γονείς τα έχουν υποτιμήσει και τα αγνοούν, πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη.**

Γονική Διαμεσολάβηση

- **Οι περισσότεροι γονείς μιλούν στα παιδιά τους για αυτό που κάνουν στο διαδίκτυο (70%) και παραμένουν κοντά, όταν το παιδί είναι σε απευθείας σύνδεση (58%). Όμως, σύμφωνα με τα παιδιά τους, ένας**

στους οκτώ γονείς (13%) φαίνεται να μην έχει κάνει ποτέ οποιαδήποτε από τις μορφές διαμεσολάβησης για τις οποίες ερωτήθηκε.

- Περισσότεροι από τους μισούς γονείς, ανέλαβαν θετικές πρωτοβουλίες, όπως να προτείνουν στο παιδί πώς να συμπεριφέρεται απέναντι στους άλλους στο διαδίκτυο (56%), να συζητάνε για πράγματα που μπορεί να ενοχλούν το παιδί (52%), και να έχουν βοηθήσει το παιδί τους όταν κάτι προέκυψε στο παρελθόν (36%).
- Οι γονείς απαγορεύουν, επίσης, τη γνωστοποίηση προσωπικών πληροφοριών των παιδιών (85%), το ανέβασμα (63%) και το κατέβασμα (57%) περιεχομένου.
- Ένας στους δύο γονείς παρακολουθεί τη χρήση του διαδικτύου του παιδιού του αργότερα. Αυτό είναι η λιγότερο ευνοημένη στρατηγική που χρησιμοποιούν σε σύγκριση με τη θετική στήριξη, τη καθοδήγηση για ασφάλεια ή την επιβολή κανόνων σχετικά με τη χρήση του Διαδικτύου.
- **Η χρήση των τεχνικών μέσων ασφαλείας είναι σχετικά χαμηλή: μόλις πάνω από το ένα τέταρτο των γονιών μπλοκάρουν ή φιλτράρουν ιστοσελίδες (28%) ή / και ανιχνεύουν μέρη τα οποία επισκέφθηκαν τα παιδιά τους (24%).**
- Παιδιά και γονείς θεωρούν τη γονική διαμεσολάβηση χρήσιμη, ειδικά για τα παιδιά των 9-12 ετών.
- Οι περισσότεροι γονείς (85%) νιώθουν αυτοπεποίθηση για το ρόλο τους και αισθάνονται ότι μπορούν να βοηθήσουν το παιδί τους, αν συναντήσει κάτι το οποίο το ενοχλήσει στο διαδίκτυο. Οι γονείς είναι επίσης σίγουροι για την ικανότητά του παιδιού τους να αντιμετωπίσει κάτι που μπορεί να τους ενοχλήσει στο διαδίκτυο (79%), και 15% δηλώνουν ότι μεσολαβούν διαφορετικά λόγω κάποιου περιστατικού που συνέβη

παλαιότερα και ενόχλησε τα παιδιά τους.

- Τα δύο τρίτα των παιδιών (68%) πιστεύουν ότι οι γονείς τους γνωρίζουν πολύ ή αρκετά για τη χρήση τους στο διαδίκτυο. Ωστόσο, το 29% δηλώνει ότι αγνοεί τους γονείς του λίγο και το 8% των παιδιών δηλώνει ότι τους αγνοεί πολύ.
- Λιγότερα από τα μισά (44%) παιδιά πιστεύουν ότι τα γονικά όρια τους περιορίζουν σε αυτό που κάνουν στο διαδίκτυο. Το 11% πιστεύει ότι τους περιορίζουν τις δραστηριότητές τους πολύ. Τα παιδιά σε ορισμένες χώρες θεωρούν ότι είναι αρκετά περιορισμένα από τη γονική διαμεσολάβηση (π.χ. στην Τουρκία, την Ιρλανδία και τη Βουλγαρία) από ό,τι σε άλλες χώρες (π.χ. η Ουγγαρία και Ολλανδία). Το 15% θα ήθελε οι γονείς τους να ασχολούνται πολύ περισσότερο, και το 12% θα ήθελαν οι γονείς τους να ασχολούνται λιγότερο. Στην Κύπρο 27% των παιδιών δήλωσαν ότι θα επιθυμούσαν περισσότερη γονική συμμετοχή σχετικά με αυτά που κάνουν στο διαδίκτυο, γεγονός που κατατάσσει την Κύπρο στις πρώτες θέσεις στην Ευρώπη. Παράλληλα οι γονείς δήλωσαν ότι θα έπρεπε να κάνουν περισσότερα (79%) σχετικά με τη χρήση του διαδικτύου από τα παιδιά τους και αυτό κατατάσσει την Κύπρο στην πρώτη θέση σε όλη την Ευρώπη.
- Πολλοί γονείς (73%) είναι πεπεισμένοι ότι δεν είναι πολύ πιθανό το παιδί τους να συναντήσει κάτι ενοχλητικό στους επόμενους έξι μήνες.

Άλλες πηγές συμβουλών ασφάλειας

- Περίπου το ήμισυ των παιδιών πιστεύουν ότι οι δάσκαλοι τους

αναμείχθηκαν στη δική τους χρήση του διαδικτύου με τους περισσότερους τρόπους τους οποίους έχουν ερωτηθεί, και το 73% των παιδιών λένε ότι οι δάσκαλοί τους έχουν κάνει τουλάχιστον μία από τις σχετικές μορφές της ενεργού διαμεσολάβησης για την οποία έχουν ερωτηθεί.

- Είναι αξιοσημείωτες οι ηλικιακές διαφορές: η εμπλοκή των εκπαιδευτικών στη χρήση του διαδικτύου από τα παιδιά είναι η μικρότερη για τις ηλικίες 9-10 ετών.
- Υπάρχει μεγάλη διαφορά ανά χώρα στον ρόλο των εκπαιδευτικών για το διαδίκτυο, με το 97% των δασκάλων στη Νορβηγία να εμπλέκονται στη χρήση του διαδικτύου των παιδιών ενώ μόνο το 65% το κάνουν στην Ιταλία.
- Τα τρία τέταρτα (73%) των παιδιών λένε τους ότι τους βοήθησαν συνομήλικοι ή τους στήριξαν σχετικά με τη χρήση του διαδικτύου σε τουλάχιστον ένα από τους πέντε τρόπους που ερωτήθηκαν.
- Είναι πολύ πιο πιθανό να μεσολαβήσουν συνομήλικοι τους με πρακτικό τρόπο, βοηθώντας ο ένας τον άλλο να κάνει ή να βρει κάτι όταν υπάρχει μια δυσκολία.
- Το 44% των παιδιών δηλώνουν ότι έχουν λάβει κάποια καθοδήγηση για την ασφαλή χρήση του διαδικτύου από τους φίλους τους, και το 35% δηλώνουν ότι έχουν παράσχει επίσης συμβουλές στους φίλους τους.
- Συγκρίνοντας τις πηγές παροχής συμβουλών ασφάλειας στο διαδίκτυο, φαίνεται ότι οι περισσότερες συμβουλές που έλαβαν τα παιδιά είναι από τους γονείς (63%), τους εκπαιδευτικούς (58%), και από τους συνομηλίκους τους (44%).
- Αλλά για τους πιο μεγάλους εφήβους και παιδιά από τα χαμηλότερα κοινωνικοοικονομικά στρώματα, οι

συμβουλές από καθηγητές ξεπεράσουν αυτές των γονέων.

- Η παροχή συμβουλών σε παιδιά από άλλους συγγενείς (47%), είναι γενικά τόσο σημαντική όσο και από τους συμμαθητές τους για το πώς να χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο με ασφάλεια.
- Οι πληροφορίες που λαμβάνονται από τα παιδιά μέσω των παραδοσιακών μέσων μαζικής ενημέρωσης (20%) είναι λιγότερο συχνές, και ακόμα λιγότερο συχνές είναι οι διαδικτυακές πηγές (12% έχουν πάρει συμβουλές ασφάλειας από ιστοσελίδες).
- Οι γονείς παίρνουν συμβουλές για την ασφάλεια στο διαδίκτυο πρώτα από την οικογένεια και τους φίλους (48%), και στη συνέχεια, από τα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης (32%), το σχολείο του παιδιού (27%), τους παροχής υπηρεσιών Διαδικτύου (22%) και τις ιστοσελίδες (21%).
- **Μόνο το 9% των γονέων δηλώνουν ότι δεν επιθυμούν περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με την ασφάλεια στο Διαδίκτυο. Πολλοί γονείς θέλουν πολύ περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την ασφάλεια στο Διαδίκτυο από ότι πραγματικά λαμβάνουν από το σχολείο του παιδιού, τις ιστοσελίδες και, από τους κατασκευαστές και τους λιανοπωλητές.**

Επιπτώσεις για τους ενδιαφερόμενους φορείς

Τα ευρήματα έχουν επιπτώσεις για πολλούς ενδιαφερόμενους φορείς:

- Προτεραιότητα για ευαισθητοποίηση των γονιών θα πρέπει να δοθεί στο να αφυπνιστούν σχετικά με τους κινδύνους που μπορεί να αντιμετωπίσουν τα παιδιά στο διαδίκτυο και να ενθαρρυνθεί ο διάλογος και η κατανόηση μεταξύ γονέων και παιδιών σχετικά με τις

δραστηριότητες των νέων στο διαδίκτυο.

- Οι γονείς θα προτιμούσαν να πάρουν πληροφορίες σχετικά με την ασφάλεια στο Διαδίκτυο πρώτα από το σχολείο του παιδιού, γι' αυτό ο εκπαιδευτικός τομέας θα πρέπει να αυξήσει τις προσπάθειές του. Επίσης, αφού η χρήση λογισμικών ασφαλείας είναι σχετικά χαμηλή, οι βιομηχανίες θα έπρεπε να προωθήσουν τη χρήση αυτή, δημιουργώντας απλά και εύχρηστα προγράμματα τα οποία θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν εύκολα.
- Καθώς η χρήση του διαδικτύου γίνεται όλο και πιο προσωπική, ο ρόλος των γονέων και των εκπαιδευτικών γίνεται δυσκολότερος. Αυτό δίνει μεγαλύτερη ευθύνη στη βιομηχανία όσον αφορά τη διαχείριση της φύσης των κινδύνων που αντιμετωπίζουν τα παιδιά, αφού πρέπει να εξασφαλίσει ότι έχουν τα εργαλεία που χρειάζονται για την πρόληψη ή την αντιμετώπιση βλάβης. Τα παιδιά έχουν επίσης περισσότερη ευθύνη για την ασφάλειά τους, έτσι **τα μηνύματα που στέλνονται για την ασφάλεια στο διαδίκτυο θα πρέπει να οικοδομούν την εμπιστοσύνη, την ανθεκτικότητα και τις ψηφιακές δεξιότητες στα παιδιά.**
- Οι προσπάθειες της βιομηχανίας να στηρίξουν το θετικό περιεχόμενο καθώς και την ασφάλεια στο διαδίκτυο θα πρέπει να βελτιωθούν. Τεχνικά εργαλεία που υποστηρίζουν το μπλοκάρισμα, τις καταγγελίες και το φιλτράρισμα θα πρέπει να είναι ο θεμέλιος λίθος για τις βιομηχανίες με επιτακτική ανάγκη να αυξήσουν την ενημέρωση για τέτοιους μηχανισμούς, να βελτιώσουν την πρόσβαση και την ευχρηστία τους, έτσι ώστε να μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τα παιδιά και τους γονείς.
- Εφόσον τα περισσότερα παιδιά δεν ανέφεραν ότι αντιμετώπισαν κάποιον από τους κινδύνους για τους οποίους ρωτήθηκαν, και παρατηρώντας ότι

ακόμη λιγότερα ενοχλήθηκαν ή αναστατώθηκαν από τις διαδικτυακές τους εμπειρίες, **οι μελλοντικές προτάσεις πολιτικής για την ασφάλεια στο διαδίκτυο πρέπει να εστιάζουν στην εξασφάλιση πόρων και στα σημεία όπου χρειάζονται παρεμβάσεις – ειδικά όσον αφορά τα μικρότερα παιδιά που χρησιμοποιούν το διαδίκτυο.** Μια καινούργια πολιτική η οποία να εστιάζει στα μικρότερα παιδιά και ειδικότερα στη δημοτική εκπαίδευση είναι η σημαντικότερη αυτή τη στιγμή για την ενίσχυση και την στήριξη των παιδιών.

- **Εκπαιδεύσεις ψηφιακών δεξιοτήτων** χρειάζονται συνεχή αναβάθμιση και προβολή ειδικά σε θέματα ασφάλειας, αντιμετώπισης και σωστής συμπεριφοράς.
- Επιπλέον, δεδομένου ότι λιγότερο από τα μισά παιδιά των 9-16 ετών φάνηκε να είναι ικανοποιημένα με τα περιεχόμενα του διαδικτύου που βρίσκεται στη διάθεσή τους, όλοι οι αρμόδιοι φορείς έχουν ευθύνη για μεγαλύτερη διαθεσιμότητα θετικού περιεχομένου κατάλληλο για παιδιά, ειδικά για αυτά των μειονοτήτων.

Πληροφορίες σχετικά με τη μεθοδολογία της έρευνας

- **Οι χώρες που συμμετέχουν στο δίκτυο *EU Kids Online* είναι:** Αυστρία, Βέλγιο, Βουλγαρία, Γαλλία, Γερμανία, Δανία, Ελλάδα, Εσθονία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιρλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Κύπρος, Λιθουανία, Ολλανδία, Ουγγαρία, Νορβηγία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβενία, Σουηδία, Τουρκία, Τσεχία, Φινλανδία. Εκτός αν προσδιορίζονται συγκεκριμένες χώρες, τα ευρήματα έχουν υπολογιστεί με γνώμονα όλες τις χώρες.
- Αναγνωρίζεται ότι είναι ιδιαίτερα δύσκολο να μετρηθούν οι πιο

προσωπικές πτυχές των εμπειριών ενός παιδιού και όσα μπορεί να το αναστάτωσαν. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε στα σπίτια των παιδιών, με συνέντευξη πρόσωπο-με-πρόσωπο. Περιελάμβανε επίσης μια ενότητα στην οποία ο συμμετέχων μπορούσε να απαντήσει σε ευαίσθητες ερωτήσεις προκειμένου να μην δουν οι γονείς του, ή άλλα μέλη της οικογένειας ή ο ερευνητής τι λέει. Για **όλες τις πληροφορίες σχετικά με τη μεθοδολογία που ακολουθήθηκε**, τα υλικά για την έρευνα, την έκθεση για τις τεχνικές λεπτομέρειες της έρευνας πεδίου και για τα ζητήματα ηθικής και δεοντολογίας που λήφθησαν υπόψη, βλ. www.eukidsonline.net.

- Η έκθεση αυτή είναι αποτέλεσμα του έργου του δικτύου ***EU Kids Online***, που καθοδηγείται από το LSE, και απαρτίζεται από ερευνητικές ομάδες σε κάθε μια από τις 25 συμμετέχουσες χώρες και μια διεθνής συμβουλευτική επιτροπή.